כפר עולמי · יחידה 4: אוכלוסייה במרחב משתנה · חוברת קטנה

הגירה: גורמים וסוגים

חוברת תלמיד · **ז׳ רגיל**



מה דוחף אנשים לארוז מזוודה, ומה מושך אותם למקום חדש?

שם:	כיתה:	תאריך:

מה בחוברת?

1. מושגי מפתח
2. קוראים: מסע מאזור מוצא לאזור יעד
3. חלק א׳ – מתרגלים מושגים
4. חלק ב׳ – בודקים הבנה
5. חלק ג׳ – חושבים כמו גאוגרפים
6. כרטיס יציאה ✂

משחקים לשיעור הזה (חידון מהיר, איש תלוי, טריוויה ועוד) באתר: https://geo-z-chovrot-tiny.sites.tab.bot/

יצרה: רוית ראש בן ישי

מושגי מפתח

קראו את המושגים. נשתמש בהם בכל החוברת.

אזור מוצא

המקום שממנו יוצאים המהגרים.

לדוגמה: הכפר שבו נולדה הסבתא לפני שעברה.

הגירה

מעבר של אנשים ממקום מגורים אחד למקום אחר לתקופה ארוכה.

לדוגמה: משפחה שעוברת מעיר בצפון לעיר במרכז.

גורמי דחיפה

תנאים קשים באזור המוצא שדוחפים אנשים לעזוב, כמו אבטלה, עוני, בצורת או חוסר ביטחון.

לדוגמה: בצורת שמייבשת את השדות.

אזור יעד

המקום שאליו מגיעים המהגרים כדי לגור בו.

לדוגמה: העיר החדשה שאליה עברה המשפחה.

הגירה פנימית

מעבר של אנשים ממקום למקום בתוך אותה מדינה.

לדוגמה: מעבר מבאר שבע לחיפה.

גורמי משיכה

יתרונות באזור היעד שמושכים אליו אנשים, כמו עבודה, לימודים, ביטחון וקרבה למשפחה.

לדוגמה: עבודה עם שכר גבוה בעיר.

מאזן הגירה

ההפרש בין מספר הנכנסים למדינה למספר היוצאים ממנה; חיובי כשנכנסים יותר.

לדוגמה: 500הגיעו ו- 200עזבו = +300.

הגירה כפויה

הגירה שבה לאנשים אין ברירה אלא לעזוב, למשל אחרי אסון טבע.

לדוגמה: משפחות שעזבו אחרי שיטפון גדול.

קוראים

מסע מאזור מוצא לאזור יעד

הגירה היא מעבר של אנשים ממקום מגורים אחד לאחר לתקופה ארוכה. המקום שעוזבים הוא אזור המוצא, והמקום שמגיעים אליו הוא אזור היעד. אנשים היגרו מאז ומעולם: בתנ״ך מסופר על אברהם שיצא לארץ חדשה ועל יעקב ובניו שירדו למצרים בגלל רעב.

גורמי דחיפה הם קשיים באזור המוצא: אבטלה, עוני, בצורת, רעידת אדמה או חוסר ביטחון. גורמי משיכה הם יתרונות באזור היעד: עבודה ושכר, לימודים, שירותי בריאות, ביטחון אישי או קרבה למשפחה. ממיינים אותם לתחומים: כלכליים, חברתיים-תרבותיים, תנאי טבע ואסונות, וגורמים שלטוניים.

מסווגים הגירה בכמה דרכים: פנימית – בתוך המדינה, או בין-לאומית – ממדינה למדינה; מרצון – מבחירה, או כפויה – כשאין ברירה, למשל אחרי אסון טבע; קבע – לתמיד, או זמנית – לחודשים או לשנים, כמו סטודנטים ועובדים זרים. מנקודת המבט של מדינה, מי שנכנס הוא חלק מההגירה הנכנסת ומי שיוצא – מההגירה היוצאת. ההפרש ביניהם הוא מאזן ההגירה: 500נכנסו ו- 200יצאו – מאזן חיובי של +300.

בעשורים האחרונים ההגירה גדלה. טיסות זולות, טלפונים חכמים ורשתות חברתיות מאפשרים לדעת מה קורה במקום רחוק ולשמור על קשר, והגלובליזציה יוצרת מקומות עבודה בכל העולם. בשנת 2024חיו מחוץ לארץ הולדתם כ- 304 מיליון בני אדם, כ-3.7% מאוכלוסיית העולם.

חלק א׳ – מתרגלים מושגים

בחלק הזה נחבר כל מושג להגדרה שלו, ונזהה דוגמאות מהחיים.

1. התאימו: כתבו בריבוע את האות של ההגדרה המתאימה.

1. הגירה	**א.** המקום שממנו יוצאים המהגרים.
2. אזור מוצא	**ב.** יתרונות באזור היעד שמושכים אליו אנשים, כמו עבודה, לימודים, ביטחון וקרבה למשפחה.
3. אזור יעד	**ג.** תנאים קשים באזור המוצא שדוחפים אנשים לעזוב, כמו אבטלה, עוני, בצורת או חוסר ביטחון.
4. גורמי דחיפה	**ד.** מעבר של אנשים ממקום מגורים אחד למקום אחר לתקופה ארוכה.
5. גורמי משיכה	**ה.** המקום שאליו מגיעים המהגרים כדי לגור בו.
6. הגירה פנימית	**ו.** מעבר של אנשים ממקום למקום בתוך אותה מדינה.

2. השלימו: לאיזה מושג מתאימה כל דוגמה?

מחסן מילים: הגירה כפויה מאזן הגירה גורמי משיכה הגירה פנימית

1. 500הגיעו ו- 200עזבו = +300 – זו דוגמה ל־_____
2. משפחות שעזבו אחרי שיטפון גדול. – זו דוגמה ל־_____
3. מעבר מבאר שבע לחיפה. – זו דוגמה ל־_____
4. עבודה עם שכר גבוה בעיר. – זו דוגמה ל־_____

חלק ב׳ – בודקים הבנה

חזרו לקטע הקריאה. הקיפו את התשובה הנכונה, וסמנו נכון או לא נכון.

1 לאיזה תחום שייך הגורם ״שכר גבוה יותר באזור היעד״?

- ◯ א. תנאי טבע
- ◯ ב. שלטוני
- ◯ ג. כלכלי
- ◯ ד. תרבותי

2 סטודנטית שנוסעת ללמוד שלוש שנים בחו״ל ותחזור – איזו הגירה זו?

- ◯ א. זמנית ומרצון
- ◯ ב. קבע וכפויה
- ◯ ג. פנימית וכפויה
- ◯ ד. קבע ופנימית

3 למדינה נכנסו 8,000 אנשים ויצאו ממנה 11,000. מהו מאזן ההגירה?

- ◯ א. +3,000
- ◯ ב. +19,000
- ◯ ג. 0
- ◯ ד. −3,000

4 איזו דוגמה מתארת הגירה כפויה?

- ◯ א. מעבר לעיר בגלל עבודה חדשה
- ◯ ב. משפחות שעזבו את ביתן אחרי שיטפון
- ◯ ג. נסיעה ללימודים
- ◯ ד. מעבר לגור ליד הסבים

5 מדוע ההגירה גדלה בעשורים האחרונים?

- ◯ א. כי אין יותר גבולות
- ◯ ב. כי כל המדינות זהות
- ◯ ג. כי טיסות, תקשורת וגלובליזציה מקלות על המעבר
- ◯ ד. כי אנשים לא אוהבים את ביתם

נכון או לא נכון? אם לא נכון – תקנו בשורה.

1 גורמי דחיפה נמצאים באזור היעד.	נכון	לא נכון
2 מעבר מבאר שבע לתל אביב הוא הגירה פנימית.	נכון	לא נכון
3 מאזן הגירה חיובי פירושו שנכנסו יותר אנשים משיצאו.	נכון	לא נכון
4 כמחצית מאוכלוסיית העולם חיה מחוץ לארץ הולדתה.	נכון	לא נכון

חלק ג׳ – חושבים כמו גאוגרפים

כאן אין תשובה אחת נכונה. כתבו במשפטים מלאים והסבירו את דעתכם.

1 מיינו לגורמי דחיפה ולגורמי משיכה: בצורת, אוניברסיטה טובה, אבטלה, קרבה למשפחה, רעידת אדמה, שירותי בריאות.

התחילו כך: דחיפה: … משיכה: …

2 חשבו את מאזן ההגירה: נכנסו 1,200 ויצאו 450. האם המאזן חיובי או שלילי? מה המשמעות?

3 הסבירו כיצד טלפון חכם יכול להשפיע על ההחלטה להגר.

כרטיס יציאה – הגירה: גורמים וסוגים

גזרו לאורך הקו המקווקו ומסרו למורה. שם: _____

1 הבחינו בין גורם דחיפה לגורם משיכה בדוגמה.

2 תנו דוגמה להגירה זמנית.

3 מהו מאזן הגירה שלילי?

איך הבנתי? ◯ הבנתי היטב ◯ הבנתי חלקית ◯ אני צריכים/ות עזרה